

Årbok
for
Nord-Østerdalen
2020

Anno Musea i Nord-Østerdalen

Årbok for Nord-Østerdalen

utgis av Anno Musea i Nord-Østerdalen, et regionalt museum for kommunene Rendalen, Follidal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os.

Redaksjon

Arild Alander og Bersvend Salbu

Redaksjonens adresse

Anno Musea i Nord-Østerdalen

Museumssenteret Ramsmoen

Kongsveien 6, 2500 Tynset

Tlf. 62 48 08 70

E-post: nord@annomuseum.no

Hjemmeside: www.annomuseum.no/nord

Produksjon

Smith Reklame v/ Per Roar Øian, 2500 Tynset.

Forside

Nordøsterdøler i den store defileringa med Milorgsoldater for kong Haakon i Oslo 9. juni 1945. Tynsetingen Per Sandtrøen hadde æren av å bære navneskiltet for D 26, Milorg Nord-Østerdalen. Foto: Musea i Nord-Østerdalen, nr. 25607.

Bakside

En lapp med oppskrift mot isjias, som en tolging har fått fra Røros apotek, uten datering. I tillegg til brennevin, var ingrediensene altså kamferolje, terpentin og «skevand» – det siste en gammel betegnelse på salpetersyre. Så vi må vel konkludere med at dette var et middel til utvortes bruk! Arkivref.: A-0217/L0001/0004.

ISSN 0333-3140

ISBN 978-82-91592-36-7

Innhold

	Forord	4
<i>Arild Alander</i>	75 år sia freden «brøt løs» Fra jubeldagene våren og forsommeren 1945	5
<i>Ola Rye</i>	Postkort fra Tolga	15
<i>Bjørn Brænd</i>	Bureising som levebrød i Sollia	32
<i>Ellef Røe</i>	Et historisk perspektiv på musikklivet i Tyllidalen	40
<i>Maren Kværness Halberg</i>	Hekseprosessene i Rendalen i 1670-årene Klimaskifter, kulturkløfter og hekseprosesser	57
<i>Rune Alander</i>	Litt fra landbruket i gamle dager	63
<i>Ingrid Petronille Røe og Inger Karin Røe Ødegård May Kari Wagenius Distad</i>	Haugianerkvinnen Sara Oust (1778-1822)	67
	Badstua som møteplass Het og helsefremmende samværsform	75
<i>Kari Bondeson</i>	Hååå minnar – Haagen Estensen Holen (1811-1902).....	98
<i>Arne Dag Østigaard</i>	Iver Østigaards dagbok 1882-1885	115
<i>Arild Alander</i>	Arkivsamlingene ved Musea i Nord-Østerdalen	131
	Om forfatterne	145
	Årsmelding 2019. Anno Musea i Nord-Østerdalen	146

Forord

Vi er veldig godt fornøyd med å kunne presentere enda en årbok for våre nye og trofaste lesere. Dette året har vært og er veldig spesielt, og vi tenker at nettopp derfor er det viktig å kunne gi ut ei årbok i år også. Artikkelen trekker linjer tilbake til vår fortid og våre røtter, og håpet er at dette kan gi læring og inspirasjon inn i folks hverdag, og ikke minst gi mening og inspirasjon inn i nye tider.

Også dette året har hatt sine jubileer, og i år hadde vi planlagt nyåpning av Okkupasjonsstua og markering av 80 år for krigsutbruddet av 2. verdenskrig, samt for 75 års jubileet for fredsvåren 1945. Dette satte tiltakene knyttet til smittevern en stopper for, men vi fikk likevel presentert dette på våre hjemmesider, og har også her med en artikkel som viser fram de viktigste hendelser i vår region fredsvåren.

Vi tilstreber en variasjon både når det gjelder type artikkel, geografi, tema, lengde og forfattere. Om en ikke oppnår dette hvert år, så håper vi at vi klarer dette over tid. Vi vil benytte muligheten til å oppfordre til skriving, gransking og forskning på ulike tema, og gjerne fra vår nyere fortid. Ofte ser en at det må gå noe tid før en tidsepoke blir interessant å forske mer på, og av og til kan en da stå i fare for å miste mye informasjon og gjenstander knyttet til dette området. En tenker nok at dette materialet, bildene, dokumentene eller gjenstandene ikke er verdt å ta vare på; dette er jo noe alle har. Konsekvensene kan være at de fleste tenker slik, og at det blir vanskelig å få dokumentert en tidsepoke. Dette er problemstillinger en ofte møter i museumssammenheng, og spesielt de «vanlige» gjenstandene som alle

har et forhold til, ikke blir tatt vare på og dokumentert, mens de spesielle tingene blir viktigere i historien enn de strengt tatt har vært i virkeligheten.

Vi er svært takknemlige for bidragene fra de frivillige bidragsyterne, fotografene og Per Roar Øian ved Smith Grafisk, samt våre ansatte her på Ramsmoen, som til sammen har gjort denne årboka mulig.

Vi vil for øvrig oppfordre alle lesere å ta en titt inn på vår hjemmeside, hvor en kan lese alle tidligere årbøker, søke etter bilder, gjenstander og artikler via [Digitaltmuseum .no](https://digitaltmuseum.no), finne vegen inn i våre bygdebøker som er digitalisert ved Nasjonalbiblioteket, og finne arkiver via Arkivportalen. Dette er spennende både for de som vil finne noe spesifikt og kanskje vil forske litt ekstra, men også for alle og enhver som interesserer seg for kulturhistorie.

Ramsmoen, oktober 2020

Bersvend Salbu

Avdelingsdirektør/redaktør